

Z ČESKO-AMERICKÉ POESIE.

F. M. BERANOVSKÝ:

PODZIMNÍ DUMKA.

V větvovi stromů víchřilá... — Je to jak smutná pohádka.

A listí rve a listí rve a říjen je tu teprve.

Listopad přijde za chvíli, víchřil se divě rozáší!

V zahrádě slední urve květ, pohřební bude písně pět...

Pak smrt se krajem rozletí a mihy přijdou v zápětí.

Co žilo kdysi, to pokosí, a oči slzou zarostí

V ty smutné noci, v smutné dny, pro naše nedošené sny...

Ten smutný podzim a víchřem tím requiem zpívá nadějím —

nadějím svým, nadějím tvým, refrainem starým, zoufalým...

V větvovi stromů víchřilá — je to jak smrti pohádka.

Fairmount Park, v září 1911.

F. M. BERANOVSKÝ:

O JEDNOM SETKÁNÍ.

Na Upper Broadway v Council Bluffs, — v tom milém, starém Council Bluffs — kde Pearl Street, jarního jednou večera, kdy světla vzplála do šera, bylo mně jít — z Rock Island Depot jít.

Tam, kde nás Main už v Pearl jde, — v tu starou, milou Pearl jde — potkal jsem smutných očí dvě, achl smutných očí dvě.

Smutný byl světla matný tpyt, smutný byl hradek očí svit, jak v slunci hrady kmit...

Děť jemný padal v ulici a v duši smutek teskněl, jak víchřil zpíval ve větvích a zvonil v staré zvonicích.

Park pustý byl — lom světla jen z kaluže přenesl se sem, jak z kterýchs okna šel se ven.

A smutné oči v dálku šly, nahoru kam — nevím kam — zda člo dlešly — nedošly? nevím a jenom vzpomínám:

— proč byl smutný, smutný tak, co vneslo v srdce bolest jím, ze smutku těžký ledý mrak zabíhal slunce nadějím...

— proč slunce jejich zřetelně nesmělo tehdy zapláti — a proč je nesmím už vzít, proč chvíle ta se nevrátí...

Kde oči ty jsou jenom dnes, v jeseni teskně žlutavé? Zdaž někdo už v ně radost vnes, zda nalezy už štěstí své...

Kde odpoví mi na vás to? marně a marně jen se ptám —

všecko je smutkem zalito a nikdy, snad, se nedoptám...

Council Bluffs, Ia., 25. září 1911.

F. HAIS:

LISTOPAD.

Lásky mé, uvadlé listky na mého života stromě, přírody zákon i na vás osudně splnil se přáný: Z májových pupenců vonných v listky jste rozpukly svěží, šeravné slunce vám vilo opojné života tvary, v srpnovém žaru jste mocně zaplály ohnivou touhou, ku konci září pak, syty velkému triumfu lásky, vysmátý na moře, začly života Pravdu jste chápat a došly k poznání, zákon přírody splněn že vstřední... Pohledy triumphy lásky — nadešel listopad Nudy.

Česko-americký přehled.

Česko-americký umělec.

Dr. Hans Schaub učinil na kongressu hudebních učitelů v Berlíně následující prohlášení: "Hra na housle má dnes své dobré učitele v Americe jako kdokoliv jinde a jindy v světě." Na jednom z předních míst mezi dobrými učiteli stojí jméno Josefa H. Čapka, pionýra houslové hry, jehož činnost je dobře známa v hudebním světě. Krajana Čapka jest absolventem pražské konservatoře, kde během svých studií měl příležitost se stýkati a spolupracovati s tak slavnými hudebníky jako jsou Bedřich Smetana, Antonín Dvořák, Karel Bendl, Josef B. Foerster, profesor V. Kopta, Ferd. Lachner, prof. Neruda, Sładovský, Karel Ondříček a j. Čapek byl první, který seznámil Ameriku s nesmrtelnými díly Smetany, Dvořáka, jakož i s pracemi svého osobního přítele, profesora Otakara Ševčíka. Ovládaje důkladně starý houslový repertoár, pan Čapek ve svém učebním systému užívá to nejlepší ze starých mistrů a doplňuje je zkušeností moderních. V roce 1880 byl vydán první opus slavné Ševčíkovy houslové metody, a pan Čapek byl mezi prvními, kteří si své dílo zajistili, a od r. 1883 se ve škole páně Čapkové vyučuje dle této Ševčíkovy metody.

Prodaná nevěsta. — Do programu her Metropolitan Operní Společnosti v New Yorku byla opět zařazena naše národní opera "Prodaná nevěsta", v které bude účinkovati slavná česká trojice: Destinová, Burian a Slezák. Česká hudba a český zpěv došly již tedy svého ocenění a uznání i zde v Americe a české opery a

skladby mají v repertoire amerických hudebních večerů svoje ustálené místo.

Dr. Fr. hrabě Luetzow. — Americké university stanovily již přesné dny pro přednášky dra. Fr. hraběte Luetzowa. Podrobný plán cesty zaslán na zámek Zampach minulý týden. Program jest obmezen pouze na universitní přednášky (početem jedenáct), o slovení kongressu, řeč o Washingtonových narozeninách a proslovení při universitních shromážděních. Výkonný výbor Č. A. T. K. upustil od všech projektů českých přednášek, jelikož účelem cesty dr. Fr. hraběte Luetzowa jest informace Ameriky o českém národě, informace, která nám nedá se provést, jelikož jen vzácný zvuk jména Fr. Luetzowa jako učence, v Anglii velké vážnosti požívajícího, proraziti může plně na universitách. — Stanovené dny universitních přednášek jsou tyto: 8. února 1912 ve 4 hod. odpol. Columbia University v New Yorku. Hr. Luetzova představi a uvede prof. Wm. E. Sloane. — 12. února, Yale University v New Haven, Conn. — 14. února, Harvard University v Cambridge, Mass. — 19. února, University of Michigan v Ann Arbor, Mich. — 28. února, University of Chicago, Chicago, Ill. — 26. února, University of Wisconsin, Madison, Wis. — 28. února, State University of Iowa, Iowa City, Ia. — 1. března, University of Nebraska, Lincoln, Nebr. — 4. března, University of Minnesota, Minneapolis, Minn. — 7. března, Princeton University, Princeton, N. J. Théma ohlášené zní: Dějiny české a dnešní kulturní rozmach Čech.

Druhý Kubelíkův koncert. — Druhý koncert slavného virtuosa Jana Kubelíka, pořádaný v newyorském Hipodromu, byl novým důkazem závažné techniky mistrovy. Dům vzduch deštivému počasí byl opět naplněn a nadšením posluchačů nad okouzlující hrou neznalo mezí. Na programu byl J. B. Foersterův C mol koncert a doprovodem orchestru. Obecenstvo přijalo skladbu velice vřele a Kubelík byl mnohokrát vyvolán, takže byl nucen přidati velkolepé Bachovo preludium. V Paganiniho koncertu D dur dokázal Kubelík, že jest neprokonatelným interpretem slavného Itala. Nadšení obecenstva při posledním nedělním koncertě bylo ještě větší než při prvním. Na neucházející bouřlivý potlesk přidal Kubelík na rozloučenou naši národní píseň "Dobrá noc, má milá..." Po skončení uspořádalo obecenstvo našemu mistrovi nadšené ovace. Kubelík odjel již na uměle-

cké tourné po západě a vrátí se do New Yorku teprve v únoru, kde uspořádán bude jeden ještě koncert před odjezdem do Evropy.

Cream City Park. — Před soudním referentem v Chicagu bylo pokračováno ve výslechu ručitelů zaniklého českého podniku Cream City Parku. Žalobcem je banka Commercial a tato žádá na ručitelích zaplacení částky asi \$68,000. Výslech vede právník Chott. Když vyšlo na jevo, že se podnik neudrží, někteří ručitelé dali své majetky přepsati na své příbuzné, myslíce, že pak snad nebudou muset platiti. Nyní však banka hledí dokázati, že přenosy nemají dle zákona platnosti. Příští týden požádá banka soudce Scanlona, aby zákonitě prohlásil přenosy majetků za neplatné a dovolil prodej těchto ve prospěch banky.

Kvintet bratří Hrubých v nebezpečí. — Velkolepé plány hudebnické rodiny kapelníka p. Fr. Hrubého, která z jara vydá se na uměleckou cestu po Evropě, byly by se málem zhatily. Tři členové rodiny Frank, Ferdinand a Karel nalézali se v nebezpečí života, a neb aspoň zmračením, když srazila se předměstská kára, v níž jeli v pátek večer na koncert do města Geneva, asi patnáct mil od Rochesteru, N. Y., vzdáleného. Nehoda udála se na předměstské dráze Rochester & Eastern Rapid Railway. Kvintet bratří Hrubých, který přítomně pořádá koncert na výhledě, měl v pátek večer koncertovat v Geneva, nedaleko Rochesteru. Dva jeho členové a sice Alois a Jan odjeli tam již během odpoledne a ostatní tři jeli až za soumraku. Se soumrakem snesla se nad krajinou hustá mlha a tak motoráři jeli velmi opatrně a tomu dlužno děkovať, že nestalo se velké neštěstí. Východním směrem jedoucí kára, v níž nalézali se vedle jiných pasažerů též bratří Hrubých, Frank, Ferd. a Karel, nebyla daleko za hranicemi města, když srazila se s karou jedoucí směrem k městu. Motoráři sponzorovali nebezpečí, až když káry zastaviti nemohli. Ale přece rychlost značně jak se zdá zmírnila. Sračka byla vzduch dosti prudká, všechna okna byla rozbita a snad ani jeden z cestujících nemínil se úplně zdravou kůží. Bratří Hrubých, kteří seděli až v posledních sedadlech, vyvázli s poraněním lehkým, a když byli jejich stav prozkoumán, dali se do Geneva dopravit automobilem, takže koncert tam, ač začal o něco později, konal se přece, a jak tamní denní list píše, byl úspěšný koncertu skvělý. S kvintetem cestuje po výhledě též mladá pl.

Hrubá, rozená Veverová, nedávno za Aloise provdaná.

Úspěch Vrázových přednášek. Cedar Rapids, Ia. — Naše Cedar Rapids neklamaly vzácného hosta, jenž mezi nás zavítal, a připravily mu nadšené přivítání. Ač bylo počasí nanejvýše nepříznivé, a déšť hrozil vše pokaziti, byla dvoraná budovy Č. S. P. S. zaplněna početným obecnstvem, výkvětem českého obyvatelstva Cedar Rapids, a když se slovný cestovatel a spisovatel objevil, byl přivítán nadšeným potleskem. Obecenstvo mělo z přednášky a z vřaných světelných obrazů, zázorujících památná a krásná místa z našich vlatstí, skutečný požitek a neskrblilo uznání. Četněkrát byl přednášející přerušen aplausem a ku konci zahrnut byl pochvalou a gratulacemi. Byl to skutečně umělecký večer, jímž se Vráz i ostatní účinkující zapsali v srdce všech přítomných. Ostatní čísla programu dodaly naše přední umělecké síly, pí. A. Koubová-Métkotová, umělkyně na piano, pí. Emma André-Marešková, pěvkyně a Bedř. O. Jandera, flétnista, a výkony všech byly hlučným potleskem odměňovány.

Krajan kandiduje do státní zákonodárny v New Mexico. Krajan p. Frank Veselý, jenž dobyl si v New Yorku mnoho slávy svými vítězstvími při veslařských závodech jistě doby, kandiduje v Silver City v New Mexiku — jak sděluje New Yorkské Listy — do státní zákonodárny na straně demokratické a proto má náš krajan na zvolení nejlepší naději. Vítězil jako znamenitý veslař a nyní bude vítězit jistě jako obratný politik.

Krajan obviněn z vraždy. — V Chicagu odkázán byl k velkoproté 17letý Václav Maňhal a Jan Kowalski na obžalobu z vraždy Roberta Logana. Logan byl poslední dobu stále bez zaměstnání nejráději se potloukal kolem hostinců; do některých se i v noci vloupal a vůbec byl svému okolí nebezpečným. Maňhalovu oteci též několikrát vyhrožoval zastřelením a proto byl všeobecně obávan. Logan byl zastřelen v zápasě s Maňhalem a Kowalským. Rámu vypálil Kowalski. Převládá přesvědčení, že nebude u obou mladíků, kteří zbavili okolí své nebezpečného chlapa, použito plné přísnosti zákona.

Mladý otcovrah, Josef Vacek, byl podoben nebezpečné operaci v okresní nemocnici. Mladý otcovrah Josef Vacek, který, jak známo, před nějakým časem zastřelil svého otce Josefa Vacka z č. 2629 Homan ave., v Chicagu, a který od té doby nalézá se

ve vyšetřovací vazbě, onemocněl předminulou sobotu večer velice nebezpečně zánětem slepého střeva, tak že operace byla nutnou. — Hoch byl dopraven do okresní nemocnice, lež zde jest pravidlem, že žádný pacient, který není zletilý, žádné operaci podroben není, zda rodiče aneb poručníci nedají k tomu své svolení. Když to bylo oznámeno matce, tato, jak se samo sebou rozumí, svolení dala a na hochovi, který žítí asi 17 roků, operace provedena. Z počátku lékaři nedávali mnoho naděje na jeho uzdravení, ale nyní jest pro vše v nejlepší pořádku a Vacek bude dopraven zase zpět do okr. vězení, kde musí vyčkat přelčení pro zavraždění otce Josefa Vacka.

Zavinil nemoc své milenky. V průvodu svého právního zástupce p. A. Zemana dostavila se na maxwellskou policejní stanic v Chicagu česká dívka Růžena Volavkova z č. 4813 záp. 23. Place a odpovídala zatykače na krajana Antona Karáska z č. 2344 již. Hoyné ave., jehož obviňuje z vážného přečinu. Ve své žalobě udává Volavková, že udržovala a Karáskem, jenž je fyzický pomocník známost a on sliboval jí manželství. Po Novém roce letošního roku svěčila se Karáskovi, že pozoruje na sobě změnu. Asi 15. března doručil prý jí Karásek láhvičku léku a řekl jí, aby lék ožen užívala. Uposlechla jej, ale následky toho byly osudné. Onemocněla těžce a dosud není úplně zdráva. Karásek počal se jí pak vyhýbati a nyní prý se k ní již vůbec nechce znáti.

Honba za Maršíkem. — Z Peorie, Ill., se oznamuje, že vyšetřováním, jež zde policie zahájila v pondělí večer, tato je přesvědčena, že Charles Maršík, bývalý trestanec a podezřelý z vraždy rodiny Showmanovy v Ellsworth, Kansas, minulý týden, je chráněn bývalými spolutrestanci na pobřeží řeky, jižně odtud. Téměř každý tajný pod velením náčelníka tajné policie Kerra na případu pracuje. — Myslí se, že Maršík v Peoria dříve pracoval. — Úředníci se domnívají, že vrahem je Speck Moss, obviněný z vraždy policisty v Peoria v 1907, který však byl po delším procesu propuštěn. Proslýchá se, že mezi fotografiemi Mosse a Maršíka jeví se nápadná podobnost. Moss, když byl z obžaloby svého času propuštěn, odešel z města. Pracoval prý zde před časem jako doutníkář. Ta skutečnost, že Maršík měl podobné zaměstnání, přimělo zdejší úřady k domněnce, že Maršík a Moss je stejná a tatáž osoba.

Feuilleton

—F. H.— Tedy listopad už máme zde. Přivítal na ojněm koni, náhle, mnohými ždán, mnohými nečekán. Ale přijel. Šedivou kamizolou oděn, ve vlasech stříbrný poprašek, ve vlasech vlhkých trpce nasádlý úsměv, na čele rýhu — u vadlou to trofej bouřlivé prožitého mládí, a s brašničkou po boku, plnou pohádek pro malé i dospělé v nastávajících dlouhých zimních večerech. Podzim života. — Jak tesklivě to zní, nám, starším s prokvétajícími vlasy a vousy — nám trošedníkům, zmítajícím se na osamělých vlnách svého života — nám, jímž podzim života měl být slzou, odpočinkem po úmorné práci a rozlučující snaze za dosažení nejdražšího pokladu: klidné bezstarostnosti v stáří!... Podzim života... Zvonky umíráčku to mší se v dořikávané verše životní básně, jejíž odvěkou pointou jest vítězství žaludku nad mozoly — u jedněch, a smíření duše a tělesnou smrti u druhých... Sentimentalnost! není-li pravda! Ba právě. A ta se nehodí pro Ameriku. Nehodí se pro slejší život šíleného shonu a pachtě-

ni se za všemohoucím dollarem. V tom všeobecném a bezohledném boji za větší kus chleba byla by sentimentálnost sebevraždou, neomluvitelným zločinem anebo při nejmenším člověka nedůstojnou zbabělostí v očích veřejnosti. Češi si vydobýti úctu spoluobčanů? Nuže, podraz pod ním židli, aby před tebou ležel v prachu. Češi nabýti vchlasu a slávu učitele národa? Udeř na ty nejspřstší struny svého varjaty, chval a pochlebuješ lidem, vzbud v srdcích lidských demona ješitnosti, dej mu okusiti slávu bohů a s výrazem hmuu a opovržením poplýv jedovatou slivou posmáchej vše, co dobrého v bábnia odkazu na dně duše člověka dřímá. Češi býti mudroem v očích světa? Ztrať všechny nauky a všechny vědecké poznatky všech učenců staro- i novověku, jako nesmyslné, vypni sebevědomí prsa, (po případě i břicho) a neobrozené blázej do světa: Já jsem, který jsem. Ve mě jest Věda, ve mě jest život a Pravda nemýlená. Všecko ostatní je lež a humbuk. Češi buditi respekt a státi se obávaným? Každé škábnutí oplat bodnutím dýky, každý políček ztrastě ranou obušku a hrubší útok pomsti kulkou revolveru. A stoji-li tvůj bližní jinak v cestě tvým šlechtěným zájmům, odhal před očima skandálu lašné lidské společnosti rodinný život svého soka a protřes jeho soukromé díny sitem

lidské lžimorálky. Pro takové lidi je v Americe místo — pro takové pány, a pro takové jeho otroky. Ano, jeho otroky; a musí se k tomu založit zvláštní list v rodné řeči těch otroků, aby ten svůj stav, to své ponižení dovedli si také přečíst, aby se tím svým otročím stavem mohli svým spoluotrokům pochlubit a duševní vládu a slávu svého pána do světa roztrousit. K tomu má každý národ právo — i japonský, prosím!... Anglické večerní školy jsou humbukem. Pozor na ně! Teď právě začíná vyučování jako každoročně na podzim. Večerní školy anglické v městech jsou hamizným pokusem vlády odvrátiť nás na jiné myšlénky a jiné cesty, kterými prý lze dosáti lepších životních podmínek, lepšho postavení a většího respektu v očích jinonárodních občanů. Je to prostě lež a klam. Chťejí nás odnárodniti, chťejí z nás učiniti beránky, chťejí nás naučit myslet a mluvit anglicky, aby nám rozuměli, co mezi sebou máme, a u co se soudíme, hašteříme, rveme a zabíjíme, a porozuměvše nám, chťejí nás mentorovat, co se člověku sluší a nesluší. A k tomu nikdy nevolíme — nikdy! Bije-li se za větrné sánky, jest to boj náč, a žádnému jinému národu do toho nic není. Jsme sami dosti silní, abychom se vzájemně vyvrátili, sibi-li se nám. Tu, co činíme, jest pouhá dobrá středověkého dramatu a svědčí to o naší důkladnosti. V zásadách byli jsme odjakživa důslední a i

shovívaví k zásadám bližního, pokud tento jich neprojevili nahlas. V opáčené případě byla to drzost, zasluhující trestání. A nyní by chtěla vláda večerními školami odvrátiť nás od zdlouhých posvátných zvyků a nádelati z nás nemastné a neslané holubice míru? Tisícekrát ne! My chceme boj. Chceme se rvát, chceme po sobě plivat sladkou slinou bratrskou a chceme si klnout v naší sladké mateřštině. Pryč, pryč s anglickými školami! Ony jsou zotročitelé národní ducha. Našeho českého bojovného ducha — ovšem jen mezi sebou — na venek jsme slušní, mírní a schlipí občané. Všimněte si, kdo navštěvuje večerní školu Komenského na 15. ulici v Omaze, a poznáte, že nebudou nadarmo. Většinu třídy tvoří česká mládež. Ta nerozumná, prosím. Jejich obléče vám to povědí, ty krotké, ublazené, unylené. Za tou zrotlou českou povahou skrývá se však zjevů úmysl zradit českou věc bagatelisováním našich vlasteneckých zájmů, úmysl, osvojit si výchovu cizí, nečeskou a v příkře rozporu s mravně výchovnou metodou našich současných česko-amerických buditelů stojící. Pohlďte na tu mládež (čtvrté lavice od leva z kraje) si nemusíte všimnout, tam sedím já) a lžlosti nad klesajícím národním vědomím zastřete. Bohudík, těchto několik lidíček netvoří ještě národ. Naše opravdu česká, pravá slatá mládež je daleko všech vlastizradčích činů. Ona, v českých narozena, je na své domstvi hrdá. A

musí-li již z naléhavé příčiny nějaké poskvárnit posvátné ústrojí mateřského jazyka nepotřebnou a osklivou řeč vládní, tož se obmezí na několik nejnuttnějších vět a frázi, jako: šur že jo; vačumadr; kypjurnausat; šedap, gedádahyř; jů sanovo...; donbármý; aj-donkér jů manky; gademjů; to je šfl béd. V téhle mládeži spočívá naše jediná spása, a o její vlastenecké čitění rozbije se každý barbarský pokus vládní, čelí k otupení naší národní povahy. U lidí starších nebezpečí je menší. Jsou to již většinou učené, žulové povahy, a co hlavního, jsou navyklí železné kázní. U každého z nich je jejich předák a duševní vůdce starou onuč a řekne, že je to jelito, tu — pamětliví rakouské vojenské kázně — živé přisvědčují: Ano, toť jest jelito. Tutěž onuci nazve vůdce jiné strany jitrnicí, a ihned celá jeho armáda kývá: Ano, toť jest jitrnice. A válka je vypovězena. Rovně se bratrovražedný boj, do kterého se zaplete ještě strana třetí, jejíž vůdce uznal ve své neomylnosti za dobrého označiti osudnou onuci za cerbulát. Většinou však vypukne boj o skutečné jelito, jitrnici nebo cerbulát a konec boje dopadne tak, že přejtem se svorně nasytí vřadové, hodlivě bolou kůl svým věrným bojovníkům. Dost často však to snědí i se střívkem. Tím ovšem nebyla ještě žádná naše národní posice stracena, ani naše síly podvráceny. Naopak! Jelito jitrnice k duhu našim vůdčím, neprospívá to těl nám,

kteří jsme přece částí jejich krve a mozku — třeba jen toho druhého? A pak, kdo by chtěl popírat starou a dokázanou pravdu, že měkké srdce lidské bojem tuhne a paže se zoceluje? A srdce nad kámen tvrdého a paže nad ocel tuží je nám zde třeba, zde, v zemí volnosti a duševní svobody. Obého je nám třeba, abychom bez uzardění byli s to vyraziti lepší sousto z úst ne Němci, Švédovi, Iránu atd., — tak daleko naše snělost nesáhá — ale vlastního bratrovi, jenmuž se podařilo s napjetím všech sil domoci se bělejší skývy chleba. Obého je nám třeba, abychom s perfidností mohli navzájem ubíjeti náš nejnuttnější duchovní život, vzájemně kydat hnůj a špinu na naše nejnuttnější přisvědčení, po kterém nikomu nie není. V zájmu dobrého výsledku boje to neb on strany je nutno vydávati časopisy — správně hanopisy — aby z nich dorůstající mládež zvěděla, jakýmte to byli a dosud jsou jejich otcové a matky tuší, pokrytí anebo hlupáci. Takové časopisy jsou těmi pravými národními školami, které je třeba podporovat v zájmu udržení a zachování naší národní povahy, jejíž významným rysem je nevráživost, átvavost, posušení a závist k sobě samým. A to je ten pravý posizim života českého. Zvonky umíráčku to mší se v dořikávané verše životní naší básně, jejíž odvěkou pointou jest vítězství žaludku nad mozoly.